

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра психології і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної роботи

Мирослав СОЛОВЕЙ

«23» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжкультурна комунікація в туризмі

галузь знань
спеціальність
рівень вищої освіти
освітня програма
статус дисципліни

24 Сфера обслуговування
242 Туризм і рекреація
другий (магістерський)
Туризмознавство
вибіркова

Форма здобуття освіти	денна/заочна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	II
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

КИЇВ – 2023

Розробник: кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму Київського національного лінгвістичного університету Лебедева І.М.

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри психології і туризму

«08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології

«23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету

Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Міжкультурна комунікація в туризмі» є ознайомлення здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з теорією і практикою міжкультурної комунікації, з культурною багатоманітністю світу, формування навичок інтеркультурної комунікації у професійній діяльності в умовах глобалізації.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану):

Денна форма здобуття освіти:

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 14 год.

самостійна робота – 62 год.

Заочна форма здобуття освіти:

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 4 год.

семінарські заняття – 2 год.

самостійна робота – 84 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни.

Передумовами до вивчення (вибору) дисципліни «Міжкультурна комунікація в туризмі» є вивчення дисциплін «Географія туризму», «Історія української культури», «Україна у світовому туристичному просторі», «Англійська мова (за професійним спрямуванням)», «Психологія», «Професійний етикет у туризмі», що викладаються здобувачам спеціальності «Туризм» рівня вищої освіти «бакалавр».

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. Володіти системою базових знань з історії української і світової культури, географії туризму, психології людини, у тому числі в ситуації надання й використання туристичних послуг, знати особливості культури різних етносів та регіонів, правила ділового етикету.

3.2. Вміти спілкуватись українською та іноземною мовою, володіти основами культури вербального і невербального спілкування.

3.3. Володіти навичками, необхідними для ефективної діяльності в галузі туристичного бізнесу (ведення конструктивного діалогу, попередження та конструктивного вирішення конфліктних ситуацій тощо), а також навичками пошуку, систематизації, узагальнення інформації, роботи з джерелами, електронними ресурсами.

4. Анотація навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Міжкультурна комунікація в туризмі» є надання здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти базових знань з теорії міжкультурної комунікації, ознайомлення з особливостями крос-культурної комунікації на макрокультурном (цивілізаційний, національний, етнічний) та

міжкультурном (професійна культура) рівнях, формування навичок міжкультурного спілкування на підставі принципів толерантності й взаємоповаги.

Предметом дисципліни є укорінені в різноманітних етнічних спільнотах мовні та поведінкові стереотипи, особливості культури спілкування, професійної етики, соціально унормовані традиції та звичаї.

Завданням дисципліни є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти компетенції міжкультурного спілкування на засадах поваги до інших культур, толерантності, вміння уникати міжкультурних, міжетнічних, релігійних конфліктів у професійній діяльності.

Курс «Міжкультурна комунікація в туризмі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм складається з одного змістовного модуля: Міжкультурна комунікація в туризмі. У ньому висвітлюються основні засади крос-культурної комунікації з метою формування у майбутніх фахівців туристичної галузі поваги до різних націй та етносів, їхньої культури і традицій.

5. Завданням вивчення дисципліни «Міжкультурна комунікація в туризмі» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними основами міжкультурного спілкування як одного з базових принципів професійної діяльності у сфері туризму, а також з особливостями світогляду, релігійними поглядами, ціннісними орієнтирами, поведінковими стереотипами, основними традиціями, звичаями, ритуалами різних регіонів і народів світу. Це передбачає формування таких загальних та фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК4. Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.

СК8. Здатність визначати місце України в загальноєвропейському і світовому туристичному просторі.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.	Знати		

1.1.	Знати основні поняття й терміни теорії міжкультурної комунікації, типи, види, форми, моделі, структурні компоненти міжкультурного спілкування	Лекції, семінарські заняття Методи: проблемного викладу, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання, модульна контрольна робота
1.2	Знати культурні особливості різних націй та етносів, їх релігійні погляди, ціннісні орієнтири, поведінкові стереотипи	Лекції, семінарські заняття Методи: проблемного викладу, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання, модульна контрольна робота
2.	Уміти		
2.1	Уміти аналізувати та інтерпретувати різні моделі поведінки у міжетнічному середовищі з метою запобігання конфліктних ситуацій	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний, репродуктивний, частково-пошуковий, діалогово-комунікаційний, кейс-метод	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів, модульна контрольна робота
3.	Комунікація		
3.1.	Застосовувати на практиці отримані знання у галузі міжкультурної комунікації на принципах толерантності та взаємоповаги	Семінарські заняття, самостійна робота Методи:	Усне поточне опитування під час аудиторних занять,

		частково-пошуковий, діалогово-комунікаційний, кейс-метод	виконання практичного письмового завдання, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів
4.	Автономність і відповідальність		
4.1	Здатність розв'язувати професійні завдання у галузі крос-культурного спілкування з метою запобігання міжкультурних конфліктів	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: частково-пошуковий, дослідницький, кейс-метод	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)					
РН7. Організувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	+	+	+	+	+
РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації			+	+	+
РН12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та	+	+		+	

регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними дестинаціями на національному, регіональному та локальному рівнях					
---	--	--	--	--	--

8. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів другого (магістерського) вищої освіти має таку структуру:

№	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
1	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота 2. Модульна контрольна робота (МКР)	50 50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань обов'язкової самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувача на семінарському занятті

№	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		4	Правильна відповідь, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Неправильна відповідь
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення,	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом

	відповіді на проблемні питання тощо)	4	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		2	Низька активність, що свідчить про неволодіння матеріалом
3.	Експрес-контроль (робота на семінарі протягом 10-15 хв.: тест, поточна контрольна робота, вибіркове опитування та ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
4.	Написання повідомлення творчого характеру, виконання індивідуальних проєктів	5	Грунтовне повідомлення, в якому повністю розкрито зміст обраної проблеми, зроблено відповідні узагальнення, висновки
		4	Правильне, але недостатньо повне, розгорнуте та ґрунтовне повідомлення
		3	Поверхнєве з порушенням логіки, неаргументоване повідомлення
		2	Поверхнєве з порушенням логіки, численними помилками повідомлення

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем. Вона може бути виконана у формі реферативного повідомлення, доповіді у формі мультимедійної презентації, творчого завдання у формі есе та ін. Позааудиторна самостійна робота оцінюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). За невиконання завдань самостійної роботи здобувач отримує «0» балів.

Виконані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання	«відмінно»
Виконані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність проблеми, сформульовані висновки нечіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу	«добре»
Є істотні відступи від вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні	«задовільно»
Тема самостійної роботи не розкрита, виявлено істотне незрозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена неправильно	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу і виконується перед заліком.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають **репродуктивному** (рівень А), **алгоритмічному** (рівень В) й

¹ Наприклад, протягом семестру здобувач отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10**: **4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом здобувача за роботу протягом семестру.

творчому (рівень С) рівням складності. Кожне питання модульної контрольної роботи оцінюється по багатобальній системі.

Структура модульної контрольної роботи:

Завдання репродуктивного рівня (А): максимальна кількість балів – 10.

Завдання алгоритмічного рівня (В): максимальна кількість балів – 15.

Завдання творчого характеру (С): максимальна кількість балів – 25.

Максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становить **50 балів**. Нявка на МКР оцінюється в **0 балів**.

Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Зразок модульної контрольної роботи

Варіант № 5

1. Поясніть специфіку міжкультурного простору в умовах глобалізації (рівень В).

2. Охарактеризуйте поняття «культурний шок», проілюструйте його на прикладах (рівень А).

3. Проаналізуйте чинники, які можуть спричинити комунікативну невдачу у міжкультурній комунікації під час туристичного обслуговування представників ісламської культури (рівень С).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Питання (завдання) репродуктивного рівня (рівень А, мах – 10 б.)	10	відповідь логічна та послідовна, повністю розкриває зміст питання
	7–9	відповідь повна, проте є незначні недоліки та помилки
	4–6	відповідь неповна, містить недоліки та помилки
	1–3	відповідь схематична, містить багато фактологічних помилок та неточностей
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (рівень В, мах – 15 б.)	15	відповідь повна, логічна, послідовна; здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання
	11–14	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна
	7–10	відповідь неповна, містить деякі помилки та неточності
	4–6	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими

		помилками та неточностями
	1–3	відповідь схематична, майже не розкриває зміст питання, містить неточності, помилки
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) творчого рівня (рівень С, мах – 25 б.)	25	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та категоріями, аргументовано доводить власну точку зору
	21–24	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить деякі неточності у розв'язанні завдань; здобувач аргументовано доводить власну точку зору
	16–20	відповідь змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору
	11–15	відповідь в цілому правильна, але неповна, містить незначні недоліки, рівень самостійності суджень недостатній
	6–10	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній
	1–5	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання
	Разом	50 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Максимальний рейтинговий бал здобувача становить **100 балів**.

Підсумкова форма контролю – **залік в усній формі**.

Умови допуску до заліку

Для допуску здобувачів вищої освіти до заліку з дисципліни «Міжкультурна комунікація в туризмі» обов'язковим є виконання ними вимог навчального плану і графіка навчального процесу. Здобувачі мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття з дисципліни. Здобувач вважається **допущеним до**

семестрового контролю (заліку), якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою дисципліни.

Підсумковий контроль Залік

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A	}	зараховано
82 – 89 балів	–	B		
75 – 81 бал	–	C		
66 – 74 бали	–	D		
60 – 65 балів	–	E		
59 балів і нижче	–	FX.		

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо здобувач під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Критерії оцінювання відповіді здобувача під час заліку

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі	Відповідь здобувача лише частково відповідає або не відповідає взагалі змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко або не визначено зовсім
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини або взагалі не розкриті
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом	Здобувач майже не користується термінологією

		дисципліни	
--	--	------------	--

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Оцінка «не зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

В умовах **дистанційного навчання** здобувачі складають залік в **он-лайн режимі** на інформаційній платформі Microsoft Office Teams у реальному часі відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії, складеного деканатом факультету. Обов'язковою умовою складання заліку є підключення з відеозв'язком (з персонального комп'ютера, телефону або іншого пристрою). Під час приєднання здобувача вищої освіти до он-лайн конференції він / вона для ідентифікації обов'язково має показати свій студентський квиток, залікову книжку або інший документ, що посвідчує особу.

Процес проведення заліку передбачає співбесіду викладача з кожним здобувачем за питаннями підсумкового контролю. Надання часу для підготовки до відповіді не передбачається.

Під час складання заліку має здійснюватися відеозапис відповідей здобувачів (з обов'язковим інформуванням про це здобувачів перед початком заліку) з подальшим збереженням цих записів. Здобувачі мають дотримуватися усіх вимог академічної доброчесності. У разі їх порушення викладач припиняє процедуру прийняття заліку у здобувача та виставляє 0 балів.

Заочна форма здобуття освіти

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового іспиту, диференційованого заліку або заліку), якщо він виконав **усі** види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

На заліку оцінювання засвоєння здобувачем навчального матеріалу здійснюється так само, як на іспиті. Викладач ставить студентові не менше двох питань, які оцінюються кожне окремо в 4-бальній шкалі («відмінно» – «5», «добре» – «4», «задовільно» – «3», «незадовільно» – «2»). Потім виводиться загальна оцінка за відповідь на заліку як середнє арифметичне з оцінок за кожне питання з округленням до десятої частки. Ця оцінка помножується на коефіцієнт **20***.

Отримане значення становить **підсумковий рейтинговий бал**, якому відповідає **оцінка за шкалою ЄКТС** і **оцінка за національною шкалою («зараховано», «не зараховано»)** за таблицею:

* Наприклад, до екзаменаційного білета входять 3 питання. На іспиті за перше питання студент отримав «5», за друге – «4», за третє – «4». Середнє арифметичне з округленням до десятої частки становить **4,3**. **4,3** помножуємо на коефіцієнт **20**: **4,3 x 20 = 86**. За таблицею, оцінка за шкалою ЄКТС – **В**, **підсумкова оцінка** з дисципліни за національною шкалою – «добре».

Підсумковий рейтинговий бал (кількість балів за 100-бальною шкалою)	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за залік
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	не зараховано

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна форма здобуття освіти				Заочна форма здобуття освіти			
		Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
			лекції	семінарськ і/ практич ні заняття	самостійн а робота		лекції	семінарськ і/ практич ні заняття	самостійн а робота
<i>Модуль 1</i>									
Змістовий модуль 1. Міжкультурна комунікація в туризмі									
1.	Тема 1. Туризм і проблема міжкультурної комунікації на сучасному етапі	20	4	4	12	20	2	-	18
2.	Тема 2. Основні типи культур та міжкультурні типи комунікації	16	2	2	12	20	2	2	18
3.	Тема 3. Особливості комунікації з представниками Західної та Латиноамериканської цивілізацій	20	4	4	12	16	-	-	16
4.	Тема 4. Особливості	16	2	2	12	16	-	-	16

	комунікації з представниками ісламського світу								
5.	Тема 5. Особливості комунікації з представниками країн Південної і Східної Азії	18	2	2	14	16	–	–	16
	Разом годин за модулем 1	90	14	14	62	90	4	2	84
	Усього годин	90	14	14	62	90	4	2	84

10. Рекомендовані джерела

Основна література:

- Глінковська, Б., Чеботарьов, Є., & Чеботарьов, В. (2018). *Крос-культурні підприємницькі комунікації*. Старобільськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка.
- Загороднова, В.Ф. (2018). *Основи міжкультурної комунікації*. Бердянськ: БДПУ.
- Коваль, П.Ф., Алешугіна, О., Андрєєва, Г.П. (2010). *В'їзний туризм : навч. посіб.* Ніжин : Лук'яненко В. В.
- Коч, Н.В. (2017). *Міжкультурна комунікація*. Миколаїв: ЧП Румянцева А.В.
- Любіцева, О.О., Кочеткова, В. (2020). *Географія населення і розселення : практикум*. Київ : ВПЦ "Київ. ун-т".
- Майер, Н. В. (2018). *Навчальні матеріали і засоби формування професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності : навч. - метод. посібник для сам. роботи студ. магістратури*. Київ : Ліра-К.
- Майер, Н. В., Устименко, О.М., Борецька, Г.Е. (2020). *Практикум з формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур : практикум*. Київ : Ліра-К.
- Манакін, В.М. (2012). *Мова і міжкультурна комунікація*. Київ: Академія.
- Шебаніна, О.В., Тищенко, С.І., Клочан, В.П., Клочан, І.В., Ручинська, Н.С., Крайній, В.О., & Хілько, І.І. (2021). *Міжкультурні комунікації*. Миколаїв. Взято
<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10219/1/mizhkulturni-komunikaciyi-konspekt-mb-242.pdf>.

3

Додаткова література:

- Аджемоглу, Д., & Робінсон, Дж. (2017). *Чому нації занепадають*. Київ: Наш формат.
- Алдошина, М. В., & Брусільцева, Г. М. (2014). Крос-культурні комунікації в галузі туризму в умовах глобалізації. *Бізнесінформ*, 3, 197–202.

- Алієва-Барановська, В.М., & Дахно, І.І. (2019). Міжнародний туризм. Київ: Центр навчальної літератури.
- Атаманчук, З.А. (2022). Вплив крос-культурних комунікацій у міжнародному туризмі на дифузію інновацій між країнами. *Економіка і організація управління*, 1(45), 59–66.
- Бацевич, Ф.С. (2007). *Словник термінів міжкультурної комунікації*. Київ: Довіра.
- Бацевич, Ф.С. (2010). *Основи теорії мовної комунікації*. Київ: Академія.
- Боджидарнік, Т.В., & Боджидарнік, Н.В. *Міжнародний туризм*. Київ: Центр учбової літератури.
- Великочий, В.С., Дутчак, О.І., & Шикеринець, В.В. (2015). *Міжнародний туризм*. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М.
- Воронкова, В.Г. (2010). Розвиток туризму як соціального і культурного явища в умовах глобалізації та крос-культурної комунікації. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки*, 8, 23–35. Взято з https://tourlib.net/statti_ukr/voronkova.htm.
- Корнева, Л.М. (2004). Невербальні засоби в міжкультурній комунікації. *Культура народів Причорномор'я*, 49, т. 1, 88–90.
- Коч, Н.В. (2014). *Основи теорії комунікації*. Миколаїв: Іліон.
- Красовський, С.О. (2018). Природа і основні етапи крос-культурної комунікації у міжнародному туризмі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 3, 171–175.
- Левчук, Л. Т. (2010). *Історія світової культури*. Київ: Центр учбової літератури.
- Моргунова, Н.С., & Крохмаль, А.М. (2018). Формування вмінь крос-культурної компетенції у процесі мовної підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери. *Педагогічні науки*, 84, т. 1, 47–51.
- Нельга, О.В. (1997). *Теорія етносу*. Київ: Тандем.
- Орлова, Т.В. (2012). *Всесвітня історія: Історія цивілізацій*. Київ: Знання.
- Павленко, Ю. (2001). *Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства*. Київ: Либідь.
- Павлішина, Н.М. (2018). Крос-культурний аналіз споживача в міжнародному маркетингу. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 21, 92–95.
- Саваріна, І.П. (2018). Теоретичні аспекти крос-культурного менеджменту. *Приазовський економічний вісник*, 6(11), 24–26.
- Савицька, О.В., & Співак, Л.М. (2011). *Етнопсихологія*. Київ: Каравела.
- Сідоров, В.І. (2017). Кроскультурна компетентність майбутніх фахівців галузі туризму. *Імідж*, 4/2, 51–54.
- Стегній, О.Г. (2013). Методологічні складності крос-культурних досліджень. *Український соціум*, 2(45), 99–110.
- Утвенко, В. В. (2017). *Етнологія*. Київ: Персонал.
- Хоптяр, Ю. А. (2008). *Етнологія*. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006.

11. Додаткові ресурси

- Все о туризме – образовательный туристический портал. URL: <https://tourlib.net/>.
- Етнічний довідник. URL: <https://web.archive.org/web/20091204155247/http://etno.uaweb.org/glossary/e.html>.
- Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. URL: <http://www.etnolog.org.ua/>.
- Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.